

**UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO
PRAHA**

Bakalářské kombinované studium

2011 – 2015

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Ilona Lánová

Vliv toxikomanie na páchaní trestné činnosti mládeže

Praha 2015

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Zdeněk Moucha, CSc.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY

PRAGUE

Bachelor Combined (Part time) Studies

2011-2015

BACHELOR THESIS

Ilona Lánová

Impact of drug adiction on commiting crimes by the young

Prague 2015

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

PhDr. Zdeněk Moucha, CSc.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v této práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Také souhlasím se zpřístupněním této bakalářské práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 14. 2. 2015

Ilona Lánová

Poděkování

Ráda bych poděkovala za vedení bakalářské práce a odbornou pomoc při jejím zpracování panu Doc. JUDr. Pavlu Mackovi, CSc. a dále bych poděkovala za vedení bakalářské práce PhDr. Zdeňkovi Mouchovi, CSc. a také všem respondentům, kteří se zúčastnili výzkumu formou dotazníku.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá vlivem toxikomanie na páchání trestné činnosti mládeže tedy analýzou drogové kriminality. Jsou zde rozděleny návykové látky a popsány jejich účinky na lidský organismus. Pozornost je také věnována pohledu na trestnost přestupku a trestného činu a na prevenci kriminality. Praktická část je zpracována jako výzkum formou dotazníkového šetření a zaměřuje se na zjištění, zda mladiství páchají trestnou činností a jestli tak činí tak pod vlivem návykové látky či nikoliv.

Klíčové pojmy

Drogová trestná činnost

Drogy

Prevence kriminality

Toxikomanie

Annotation

This thesis examines the influence of addiction on criminal activities of youth. Therefore, the analysis of drug-related crime. The addictive substances are divided and then are described their effects on the human body. Attention is also paid to view the criminalization of the offense and the crime and crime prevention. The practical part is treated as a research method of questionnaire survey and aims to determine whether juveniles commit crimes, and if so does so under the influence of drugs or not.

Keywords

Drug crime

Drugs

Crime prevention

Addiction

OBSAH

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST	
1.TOXIKOMANIE	11
1.1.Vznik drogové závislosti.....	11
1.2.Historie drog a drogové kriminality.....	13
1.3.Prevence užívání drog a drogové kriminality.....	15
1.3.1.Sociální prevence.....	18
1.3.2.Situační prevence.....	19
1.3.3.Viktimologická prevence.....	20
2.ROZDĚLENÍ DROG	21
2.1.Legální drogy.....	21
2.1.1.Alkohol.....	22
2.1.2.Tabákové výrobky.....	23
2.2.Nelegální drogy.....	24
2.2.1.Konopné drogy.....	24
2.2.2.Opiáty.....	26
2.2.3.Halucinogeny.....	28
2.2.4.Stimulační drogy.....	30
3.PŘÍČINY PÁCHÁNÍ DROGOVÉ TRESTNÉ ČINNOSTI	33
3.1.Dědičnost a osobnost.....	33
3.2.Rodina a výchova.....	35
3.3.Okolí.....	36
4.DROGOVÁ TRESTNÁ ČINNOST	38
4.1.Kriminalita opatrovací.....	41
4.2.Kriminalita páchaná pod vlivem drog.....	41

PRAKTICKÁ ČÁST	
5.VLASTNÍ VÝZKUM	42
5.1.Charakteristika výzkumu a stanovení cíle.....	42
5.2.Metodika výzkumu.....	43
5.3.Otázky v dotazníku.....	43
ZÁVĚR	49
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ	51
BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE	53

ÚVOD

Odbourání bariér mezi národy Evropy přineslo značnou část pozitivních změn, ale také se prohloubily aktivity v oblasti nedovolené výroby a obchodu s drogami. Tato nebezpečná forma organizované kriminality způsobuje devastaci psychického i fyzického zdraví lidí a přispívá k tvorbě nelegálních zisků. Celou lidskou společnost čeká tvrdý a nelehký boj s těmito nelegálními látkami. V mnoha případech, ať už jde o konflikt otce, který bojuje se svým na drogách závislým synem tak z pohledu organizací, které bojují s velkým propletením tohoto organizovaného zločinu.

V této práci se na téma vliv toxikomanie na páchaní trestné činnosti dívám nejen jako na návykové chování s prvky kriminality, ale také jako na postupně vznikající závislost, která ničí celé rodiny a životy lidí. Kde nastává ten zlom, kdy se setmí nad morálními zásadami a jak tenká je hranice trestnosti u spáchaných přestupků drogově závislých osob. S nárůstem užívání drog jsou spojeny i nemalé problémy v dokazování drogových deliktů závislým osobám, které dosáhly věku povinných školní docházkou.

Trestná činnost páchaná ve spojitosti s drogami je ve společnosti výrazným problémem a můžeme sem zařadit několik druhů kriminality. Největší podíl má tzv. vlastní drogová kriminalita, kam řadíme jednání jako je výroba, užívání, distribuce nebo držení drog. Jako další můžeme zmínit opatrovací kriminalitu, kdy jde většinou o majetkové trestné činy páchané za účelem financování závislosti na drogách. Nejčastější páchaný trestný čin je krádež, ať už vloupáním provedená např. do nemovitostí nebo vozidel. Kriminalita, která je páchaná již pod vlivem drogy tedy ve stavu intoxikace nebo páchaná ve stavu abstinčních příznaků, je většinou charakteru majetkového nebo násilného.

O téma vlivu toxikomanie jsem se zajímala již v průběhu studia jak na střední škole, tak poté v zaměstnání u PČR a to po stránce teoretické i praktické, z pohledu sociologického i psychologického. Proto jsem se rozhodla

toto téma více rozvést v rámci své bakalářské práce a to ve spojitosti s páchání trestné činnosti mládeže.

Cílem této práce je především analýza drog, dále popis vzniku závislosti na drogách, rozbor vzniku závislosti, prevence drogové kriminality. Práce je rozdělena na část teoretickou, která obsahuje čtyři kapitoly. Jako první je toxikomanie s podkapitolami jako historie drog a drogové kriminality a její prevence. Poté následuje kapitola, kde popisují jednotlivé drogy a rozdělují je na legální a nelegální. Další ze stěžejních částí je obsažena v třetí kapitole kde popisují příčiny vzniku závislosti na drogách a jako poslední je věnována pozornost trestnosti přestupků a trestných činů. Následuje praktická část s vlastním výzkumem.

1. TOXIKOMANIE

Neboli drogová závislost je abnormální až patologický stav vyvolaný častým užíváním drog. Psychicky či fyzicky závislí jedinci drogy cíleně vyhledávají a užívají je nehledě na problémy, které jim látky způsobují. Často stojí za začátkem braní drog a vytváření závislosti zvědavost. Mnoho lidí poprvé užije drogu jen z toho důvodu, že chtějí vyzkoušet jaké má účinky. Dalším možným motivem je životní problém či stres, který daný člověk není schopen řešit jinak než útekem od reality. Často může být také spouštěčem závislosti parta, do které chce jedinec zapadnout, protože prioritou se stává užívání drogy před jinými závazky a aktivitami.

Rozdíl mezi návykem a závislostí je dán projevem chování. Zatímco návyk je opakováním získaný sklon... (viz. definice návyku), tzn. projev naší vůle, závislost projevem vůle není, přestože k jejímu zvládnutí je vůle nezbytností. Často se můžeme setkat s pojmem psychická a fyzická závislost. Zatímco psychická závislost je založena jen na naší vůli, fyzická závislost je podmíněná řadou biochemických reakcí v organismu (hormonální změny). Fyzická závislost nemůže existovat bez současné závislosti psychické, zatímco psychická bez fyzické ano.¹

1.1. Vznik drogové závislosti

Vznik drogové závislosti je většinou dlouhodobý a složitý proces, v němž hraje roli řada faktorů. Mezi základní faktory vzniku této závislosti řadíme faktory psychického rázu, kam patří negativní jevy v rodině, ve škole, odmítání autorit, kulturní úroveň a nevhodný způsob využívání volného času, snadná dostupnost drogy nebo blízkost působení závadového sociálního prostředí.

---

¹ <http://www.vychovakezdravi.cz/clanky/zavislosti.html>

Působení drogy na člověka je zpočátku velmi příjemné, jedinec přestane řešit problémy, protože díky blaženému uklidňujícímu pocitu uniká z reality každodenního života. V tuto chvíli si ještě nikdo z těch, kteří později propadnou drogové závislosti, neuvědomí problém této skryté hrozby a jakou tato bude mít dopad na jeho sociální chování. Kvůli drogové závislosti dochází k rozpadu mezilidských vztahů, ať už jde o rodinu nebo okruh blízkých přátel. Jedinec už s lidmi, kteří nesdílí jeho pocity a stavy závislosti, nemá společnou řeč ani zábavu, nepřipouští si, že by ho droga mohla stáhnout ke dnu. Jen málo kdy se daří skončit s drogou navždy a bez problémů. K tomu, aby dítě začalo experimentovat s drogou, ztratilo nad užíváním drogy kontrolu a nakonec se na ní stalo závislým, je zapotřebí souhry mnoha okolností.

V medicíně se hovoří čím dál více o vlivu dědičnosti. Neexistují ale geny, které by jedince jednoznačně předurčily pro vznik závislosti, ani geny, které by dotyčného před drogami mohly za všech okolností uchránit. Geny spíše přispívají k vytvoření určitého typu osobnosti, u některých lidí se vyvíjejí vlastnosti, které riziko problému s drogami zvyšují. Závislost se pevně spjata s vlivem prostředí, ve kterém se jedinec pohybuje. Nezřídka bývá projevem hlubších psychických a psychologických problémů, například nedostatečného sebevědomí, útekem před problémy, bezradností s vlastním životem, tlakem party apod.²

Být součástí vrstevníků je pro mladistvého velice důležité. Vliv vrstevnických skupin z hlediska toxikomanie je většinou velký. Můžou existovat i dvě skupiny, na jedné straně skupina, která preferuje drogy, na straně druhé skupina, která ji odmítá. Výrazně rizikovými skupinami mohou být nábožensky orientované skupiny či sekty, mezi těmito lidmi je vztah k drogám většinou tolerantní. Droga je zde chápána jako moderní prostředek pro dosažení příjemného stavu. Jde o experimentování, které patří k určitému věku. Pro výběr drogy má rozhodující význam převažující konzum v partě, se kterým roste i uznání jednotlivce.

---

² <http://www.substitutni-lecba.cz/proc-zavislost-vznika>

1.2. Historie drog a drogové kriminality

Drogy již provázejí lidstvo po celá tisíciletí. První drogy byly objeveny v rostlinách nebo v částech rostlin jako důsledek soužití rostlinné a živočišné říše. Je celkem pravděpodobné, že u lidských jedinců docházelo po požití drog ke změnám, to dokazují časté legendy, kde je požití různého ovoce spojováno s rájem. Tyto legendy jsou známé po všech kontinentech a lze o nich mluvit jako o vzpomínce dávných drogových cest za poznáním. Ale ať to bylo na počátku jakkoliv, po celé miliony let byla většina ovoce a rostlin jedovatá. Zvrat nastal až díky zemědělské revoluci, která proběhla v mladší době kamenné, kdy se objevilo nejedovaté obilné zrnó a široká škála chutného ovoce.

Drogu chápeme stejně, jak ji už tisíce let před námi označovali Hippokratés a Galénos: jako látku, jež namísto, aby byla tělem „přemožena“ (a strávena jako běžný pokrm), je schopná tělo „přemoci“ a vyvolat – i při dávce směšně malé v porovnání s jinými pokrmy – značné organické a duševní změny.³

V 19. století byly známy pro civilizovaný svět již téměř všechny typy návykových látek. Zneužívání těchto látek si však mohli dovolit jenom ekonomicky dobře situovaní lidé. V 60. letech 20. století nastala v drogové oblasti revoluce, v těchto letech byly včleněny drogy do životů lidí moderní společnosti. Od této chvíle se staly drogy masovou záležitostí, se všemi následky co k jejich užívání patří. Do nedávné doby byla zmínka o drogách pouze v senzacechtivých novinách nebo v nesrozumitelných knihách o toxikologii. Přitom právě informace o dějinách drog vrhá prazvláštní světlo na dějiny lidského rodu jako celku. V současné době celá záležitost týkající se drog dosáhla rozměrů přímo hrozivých. Kriminální chování uživatelé návykových látek je od nepaměti velkým společenským problémem všude ve

---

³ Escobedo, Antonio. Historia elemental de las drogas – Stručné dějiny drog. 1996, s. 6, ISSN 80-7207-512-8

světě. Často bývalo toto chování redukováno na trestnou činnost drogovou (výroba, obchod s drogami, držení) a zapomínalo se, že drogy mají velký podíl i na jiných druzích kriminality. Např. kriminalita páchaná pod vlivem drog, opatřovací kriminalita.

Do roku 1989 se situace kolem šíření drog a s tím související kriminalita jevila jako poměrně stabilizovaná. Zdejší česká drogová scéna byla v těchto letech před pádem komunismu specifická tím, že většina výrobců drog byla zároveň i konzumenty. Konzumenti drog často tvořili uzavřenou skupinu, ve které probíhala jak výroba, tak i distribuce a spotřeba. Droga ještě nebyla pojímána jako obchodní artikl a černý trh prakticky neexistoval.⁴

Ve chvíli kdy se drogy rozšířily po celém světě, padly zvyky, které se k určité droze v dané kultuře vázaly a které svým způsobem bránily jejich zneužívání. Tomu, že kdysi neexistoval v České republice černý trh, přispěly uzavřené hranice a nekonvertibilní měna – československá koruna. Po roce 1989 však prošla česká drogová scéna značnými změnami. Po otevření státních hranic se začal rozmáhat obchod s omamnými a psychotropními látkami a to za každou cenu, hlavně s vidinou získání co nejvyššího finančního zisku. Pro nelegální obchodní řetězce má Česká republika velmi strategickou polohu, jelikož leží v srdci Evropy. Po revoluci se u nás tedy výrazně zvýšila spotřeba omamných a psychotropních látek.

Výrazných rysů začínala nabývat drogová kriminalita již v letech 1993-1994, kdy rapidně narůstá nejen počet trestných činů, ale i počet pachatelů trestných činů. Od roku 1995 pak dochází také k postupnému poklesu průměrného věku pachatelů a také čím dál většímu zapojení žen do trestné činnosti.⁵

---

⁴ TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana. Drogová kriminalita – včera, dnes a zítra, Kriminalistika. 2001, roč. XXXIV, č. 4, s. 280 – 290, ISSN 1210-9150.

⁵ ŠTABLOVÁ, Renata. Šíření drog a kriminalita v České republice v devadesátých letech. Bulletin Národní protidrogové centrály. 2001, roč. 7, č. 3, s. 8-10. ISSN 1211-8834.

1.3. Prevence užívání drog a drogové kriminality

S prevencí velkých problémů s legálními i nelegálními návykovými látkami bych nejprve zdůrazňovala nebezpečí nudy. Rizikem však může být i opačný případ, kdy je dítě velmi vyčerpané nebo často přetěžované. Myslím si, že preventivní chování se také váže k jednání matek dětí, ještě před jejich narozením. Matky by vyvíjejícím se plodům neměly ubližovat nerozumným avšak v naší zemi tolerovaným chováním, jako je pití alkoholu, užíváním drog nebo kouřením. Jelikož dobrý duševní a tělesný stav matky se později projeví i na jejím dítěti. V batolecím, předškolním a školním věku dítěte je prevence problémů s návykovými látkami ještě velmi neurčitá, ale jak už bylo řečeno, je důležité, aby rodiče vytvářeli bezpečné prostředí.

V období dospívání je jako prevence nejdůležitější, aby se dospívající jedinec stýkal s vrstevníky, kteří budou rozvíjet jeho dobré stránky, a ne ty špatné. Okruh přátel, kteří berou drogy nebo ve větší míře pijí alkohol, patří k nejrizikovějším činitelům. Myslím si, že nejideálnější je srdeční a jenom středně omezující styl výchovy, protože nejlépe jsou na tom děti, které od svých rodin dostávají lásku a nemusí si vynucovat pozornost. Velmi vhodné je také prostředí, kde panuje určitý řád a dítě zde může předvídat. Rodiče by měli před návykovými látkami, včetně alkoholu, dítě varovat a jejich užívání popsat třeba jako vážnou nemoc.

Zvláště by se neměla podceňovat situace v rodině, kde mají samotní rodiče problém s alkoholem nebo drogami. Děti, které žijí v těchto rodinách, bývají často, jak už bylo řečeno, přetěžované. Tyto děti zastávají všechno to, co má dělat, ale nedělá jeden ze selhávajících rodičů. Myslím si, že předčasně vyhánět děti z jejich dětství do světa mezi dospělé se nevyplácí, protože je ohrožen jejich zdravý psychický vývoj. Dále by se za účelem předcházení závislosti na návykových látkách a pozdější možné drogové kriminalitě, měly řešit problémy jako duševní problém jednoho z rodičů nebo sklony k

násilnému jednání jednoho z rodičů. Velmi nepříznivě ovlivňuje zdravý psychický vývoj dítěte nepřátelský postoj rodičů ke světu.

Během školní docházky dětí a během pozdějšího dospívání je velmi důležitý výběr vrstevníků, kteří jedince obklopují a mohou ho také ovlivnit jak v pozitivním tak v negativním smyslu. Tento pozitivní vliv můžeme využít právě při prevenci, kdy mohou vrstevníci jedince podporovat, motivovat nebo vést k pěstování kvalitních zálib a smysluplnému trávení volného času. Negativní vliv na jedince může mít tzv. riziková mládež, která pochází často z narušených nebo nefunkčních rodin. Tato nefunkčnost nebo narušení vzniká obvykle díky konfliktním vztahům mezi rodiči a dětmi, díky rodinném nedostatečném výchovném působení na dítě. Dále za nefunkčností může stát nedostatečné materiální zabezpečení rodiny nebo přenášení nevhodných morálních zásad.

Díky tomu, že jsou návykové látky jako je alkohol nebo tabákové výrobky společností akceptovány a přijímány, děti a mladí lidé poté nabývají dojmu, že tyto v naší zemi legální látky jsou zcela neškodné. Toto později může vést k jejich postoji, že je zcela přirozené nebo normální tyto látky užívat. Řekla bych, že je velmi důležité, aby mladému jedinci byly v raném věku poskytnuty informace, týkající se škodlivosti tabákových výrobků, alkoholu a jiných návykových látek. Pro nežádáný možný pozdější vznik závislosti je také velmi přínosná nedostupnost těchto látek doma a omezené jejich prezentování na veřejnosti, jelikož jak všichni víme, požívání alkoholu, kouření tabákových výrobků nebo marihuany u dětí v nízkém věku zvyšuje možnost užití jiných a škodlivějších drog a vznik jejich pozdější závislosti. Se zvyšujícím se věkem jedince roste také odolnost a vůle návykové látky odmítnout, je tedy vhodné aby první kontakt se společností, kde bude návyková látka nabídnuta, oddálen do co možná nejpozdějšího věku. Zdravě sebevědomí jedinec si více váží svého zdraví, svého života a sebe. Dokáže také snáze odmítat a má také snazší naplnění své životní cesty nebo svých vytyčených cílů.

Kontrola drogové kriminality se realizuje za pomoci trestní represe a prevence. Za hlavní pozitiva prevence považují to, že směřuje do budoucna, snaží se předcházet páchání trestné činnosti, a je ekonomicky velmi výhodná. Represe naopak reaguje na již spáchanou trestnou činnost a mezi její hlavní funkce patří ukládání trestů, to ale také může působit prevenčně. Prevence může být brána jako individuální, to je za situace, kdy trest odradí pachatele od dalšího páchání trestné činnosti, nebo dále jako generální prevence, kdy je možnost, že postih odradí od páchání trestné činnosti potencionálního pachatele.

Vzhledem k tomu, že hlavní část socializace spadá do období dětství, se zaměřuje sociální prevence na děti s cílem ovlivnit jejich chování pokud možno ještě dřív, než začnou trestnou činností páchat. Podstatou prevence situační je snaha o snížení možností pro páchání trestné činnosti. Tato prevence vychází z poznatků, že konkrétní druh kriminality páchají mladiství na určitých místech, za určitých okolností a v určité době. Prevence viktimologická má za úkol naučit mladistvé a děti, jak se vyhnout ohrožení kriminalitou nebo také jak snížit její riziko.⁶

Tato prevence drogové kriminality musí být zavčasu podchycena, jelikož největší působení v mravní výchově hraje rodina. Již od narození lidského jedince je potřeba udržovat a vytvářet příjemné rodinné prostředí, které je bezpečné, rodiče by se měli chovat vstřícně, ale zároveň přesně vytyčit hranice toho co je přijatelné a co je neúnosné. Nastolit tedy přiměřený dohled a také výchovu přiměřenou věku. V předškolních letech dítěte dojde k vytváření prvních sociálních vazeb a vztahů mimo rodinu a jedinec se učí, že zdraví a jeho ochrana jsou velmi důležité. Spousty dětí v pubertálním věku odmítají nastavení daných hodnot, které uznávají jejich rodiče nebo prarodiče, v pozdější době se však k těmto rodičovským hodnotám často vrací.

---

⁶ ZOUBKOVÁ, Ivana. Kontrola Kriminality mládeže. 1. vyd. Plzeň:Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2002. 231 s. ISBN 80-86473-08-2. S. 60-61

1.3.1. Sociální prevence

Tato prevence má zaměření s největší působností. Její činnost se upírá na kriminogenní sociální faktory, jakými jsou toxikomanie a alkoholismus. Patří sem aktivity, jež působí na proces socializace a zaměřují se na změnu těch nepříznivých společenských podmínek, které patří mezi hlavní příčiny trestné činnosti. Tyto aktivity mají na starosti státní, soukromoprávní nebo veřejnoprávní subjekty a jejich hlavní úkol je předcházet kriminalitě. Tomuto napomáhají opatření, díky nimž dochází k pomáhání obětem trestných činů a díky médiím, které mají jak pozitivní tak negativní funkci.

Pozitivní funkci vidím ve větší informovanosti veřejnosti a negativní, v častém zkreslování kauz nebo informování jen o případech, které zvyšují sledovanost a jsou pro diváky zajímavé. S prevencí drogové kriminality musíme však začít zavčas, jelikož největší roli v mravní výchově hraje rodina. Již od narození je potřeba udržovat a vytvářet rodinné prostředí, které je bezpečné, rodiče by se měli chovat vstřícně, ale zároveň přesně vymezit hranice toho co je přijatelné. Vést tedy přiměřený dohled a výchovu přiměřenou věku. V předškolních letech dítěte dochází k vytváření prvních sociálních vazeb a kontaktů mimo rodinu a dítě se učí, že zdraví a jeho ochrana jsou velmi důležité. Spousta dětí v pubertálním věku odmítají nastavení hodnot, které uznávají jejich rodiče, v pozdější době se však k těmto rodičovským hodnotám často vrací.

Ve vztahu k prevenci kriminality představuje sociální prevence také všestrannou péči od předcházení experimentování s drogami u dosud intaktní populace a nespécifickou a nesprávnou výchovu, která by dále vedla ke zdravému životnímu stylu. Přes ambulantní i ústavní léčbu a v indikovaných případech problémového zneužívání drog, až po rehabilitaci a resocializaci osob, které již léčením prošly a u nichž je společenský zájem udržet dosaženou abstinenci a pomoci jim k návratu do normálního života.

1.3.2. Situační prevence

Tato prevence je zaměřena na omezení příležitostí k nelegálnímu jednání a na zvyšování dopadení pachatelů trestné činnosti. Některé typy kriminální činnosti se objevují opakovaně na stejných místech, ve stejnou dobu nebo za určitých okolností. Příkladem mohou být rekreační osady s chatkami, parkoviště a sídliště ve velkých městech nebo chvíle pracovní doby, kdy slycháváme nejčastěji o páchání trestné činnosti.

Situační prevence se zakládá na eliminování těchto nepříznivých podmínek za pomoci organizačních administrativních i technických opatření. Tím je myšlen např. kamerový systém, zařízení bezpečnostních dveří u objektů, hlídací psy nebo občanské či sousedské hlídky. Občanské hlídky jsou nápomocny zejména PČR a to tím, že včas upozorní na páchání protiprávního jednání nebo hlídají již zmíněné rizikové oblasti.

Ministerstvo vnitra vyhlásilo v roce 2013 mimořádní dotační program prevence drogové kriminality, z důvodu rasantního nárůstu drogové kriminality v pohraničních regionech. Projekt by měl být zaměřen na skupiny sociálně vyloučených lokalit, cizince (zejména občany Vietnamu, jakožto nejpočetnější skupinu cizinců, obchodujících s drogami, dále by měl být zaměřený na mladistvé a veřejnost.

Žádost o dotaci na rok 2013 si mohou podat občanská sdružení (zřízená podle zákona č. 83/1990 Sb.), obecně prospěšné společnosti (zřízené podle zákona č. 248/1995 Sb.) a právnické osoby církví (zřízené podle zákona č. 3/2002 Sb.) Požadavkem je zaměření projektu na problematiku prevence před zapojením do drogové kriminality, zvyšování motivace občanů ke spolupráci s Policií ČR při odhalování drogové kriminality, prevence užívání drog.⁷

---

⁷ <http://www.mvcr.cz/clanek/mimoradny-dotacni-program-prevence-drogove-kriminality-v-pohranici-v-roce-2013.aspx>

1.3.3. Viktimologická prevence

Tato prevence má spojitost s oběma již uvedenými prevencemi, její působení je zaměřeno na oběti trestných činů nebo na potencionální oběti. Její uplatnění můžeme vidět třeba v poradenské nebo informační činnosti nebo v rámci psychologického a právního poradenství. Pozitiva viktimologické prevence spatřujeme i v nejrůznějších aktivitách např. kurzy první pomoci, kurzy sebeobrany nebo jiné aktivity zaměřující se na informování o trestné činnosti a nebezpečích s ní spojených. Viktimologická prevence by se dala popsat jako osvětová činnost, jež má mít vliv na co největší okruh společnosti a tím má přispět ke snížení kriminogenních jevů. Tuto prevenci by mohly ovlivnit návrhy trestně politických opatření, jež by obsahovaly více preventivních přednášek, programů a kurzů pořádaných nestátními organizacemi nebo policií. Myslím si, že jedna z nejlepších prevencí v dnešní době je informovanost v médiích o aktuálních problémech naší společnosti.

Prevence kriminality se dělí na tři typy. První je úroveň primární, druhá sekundární a třetí terciární. První úroveň prevence je vždy zaměřena na nejširší veřejnost a zejména na mladistvé jedince a děti. Její úroveň, se zasahuje na poli informačních, výchovných nebo vzdělávacích aktivit. Působí na každého člověka, je nabízena veškerému obyvatelstvu a měla by preventivně působit na zdroje kriminality. Do této primární prevence zahrnujeme také působení trestní justice na občany našeho státu. Potrestáním pachatelů trestných činů a řádným zastáváním trestních norem dochází k posilování důvěry obyvatelstva v zákony a jistý právní řád. Druhá sekundární prevence se již zaměřuje na konkrétnější jedince a to zejména na ty, u nichž je výrazně zvýšená pravděpodobnost, že by se mohli stát buď pachateli, nebo by patřili mezi oběti násilné trestné činnosti. Zmiňujeme se zde o jedincích, pro něž je typická alkoholová závislost, nebo třeba i dlouhodobá nezaměstnanost. Zahrnujeme sem i práci pracovníků a asistentů, jejichž hlavním úkolem je pohybovat se mezi velmi ohroženou mládeží v jejich prostředí. Třetí tedy terciální prevence se zaměřuje na resocializaci patologicky narušených osob a zapojení těchto osob do všedního života.

2. ROZDĚLENÍ DROG

V naší společnosti je množství drog velmi rozsáhlé. Tuto širokou škálu rozdělujeme podle účinků a stavů, které člověku přináší, a zkoumáme jejich dopad na organismus. Nedovolené návykové drogy užívají lidé různých původů, různého věku k nejrůznějším účelům jako je zmírňování fyzické nebo psychické bolesti, k rekreační zábavě nebo může dovést člověka až k sebevraždě. Je velmi smutnou ironií, že mnozí lidé, kteří v drogách hledají svobodu, blaho, jedinečnost, odklon od konzumního života, končí často jako lidé závislí, nesvobodní, obraní o většinu možností, které nám poskytuje životní cesta.

K hlavnímu členění drog patří legální a nelegální. Mezi legální a tedy povolené drogy patří takové, které jsou společensky tolerovány. V naší zemi jde o tabákové a alkoholické výrobky, jejichž užívání je schváleno k hranici dosažení 18 roku věku. Drogy rozdělujeme mimo jiné také podle jejich původu na přírodní, např. opium nebo konopí. Vyrobené uměle, čili syntetické, např. léčiva, těkavá rozpouštědla nebo amfetaminy a poslední polysyntetické, jejichž hlavním základem je přírodní látka, např. kokain nebo heroin.

2.1. Legální drogy

Tabákové výrobky a alkohol působí na lidský organismus v o něco menší míře než ilegální drogy, kromě případů dlouhodobého užívání. V těchto případech jsou důsledky skoro stejné jako při užívání ilegálních a tedy pro život člověka více nebezpečných látek. Tím myslím léčbu a další minimalizování již vzniklých zdravotních komplikací. Naproti tomu prodej legálních drog zajišťuje státu nemalé finanční prostředky a to díky vysoké

spotřební dani. Protože lze koupit výrobky s obsahem nikotinu a alkohol již v téměř každém větším obchodě s potravinami, může se tato závislost projevit téměř u každého a to dokonce u mladistvého nebo školou povinného dítěte.

2.1.1. Alkohol

V lidském světě je zakořeněno užívání alkoholu již přes mnoho let, dokazují to např. 3000 let staré záznamy, kde zmínka o této legální droze existuje. Znamé jsou buď pěstírny vína z dob Římské říše, nebo nálevny ve starém Babylónu. Již tehdy bylo známo, že proces řízené fermentace plodů ovoce, zařídí vznik alkoholu. V historii se tento proces rozmohl díky své jednoduchosti do zemí na celé planetě.

Dalo by se říct, že se kvůli jednoduchosti procesu vyrábějícího nápoje obsahujících alkohol, rozmohl alkoholismus, jako závislost psychická i fyzická. Konzumace mladistvého alkoholu během těhotenství může mít za následek fetální alkoholový syndrom, jež je znám jako nejčastější příčina mentální retardace.

Zatímco muž závislý na alkoholu zpravidla pěstuje pití ve společnosti, chodí mezi podobně zaměřené přátelé do hospod nebo organizuje pitky v bytě či na pracovišti, žena závislá na alkoholu častěji pije doma o samotě a své pití skrývá. Za svou závislost na alkoholu se stydí, láhve s alkoholem si schovává do různých skrýší. Ve střízlivém stavu se obviňuje, pláče a slibuje nápravu.⁸

Zbavit se závislosti – to jde i nejde. Když člověk přijme fakt, že závislý je, má většinou problém aby učinil první krok. Těch dalších však zbývá ještě mnoho. Např. smířit se s tím, jaký jsem, jaký je svět kolem, na jakou příčku v něm jsem schopen dosáhnout sám za sebe a abstinovat. Alkohol by neměli požívat mladí lidé ve věku, kdy stále probíhá jejich fyzický a hlavně duševní vývoj. Jednají tak totiž v části jejich života, kdy se mohou cítit vševědoucí a ukazují na svoji nezávislost. Pokud se k tomuto jednání připojí alkohol, odbourávají se z jejich života různé morální zábrany a ztrácí se schopnost

---

⁸ <http://drogy.doktorka.cz/jak-vznika-zavislost-alkoholu>

správně zvoleného úsudku. V některých situacích vzniká i rizikové jednání např. špatné studijní výsledky, chození za školu, autonehody, sebevraždy, krádeže a jiné nezákonné chování. Ve většině vyspělých zemí světa byly přijaty zákony určující minimální věk, kdy je možné konzumovat nebo i zakoupit alkoholické nápoje. K ustanovení takovýchto zákonů byl velmi dobrý důvod, a proto by se měly brát vážně. Závislími jsou v české republice desítky tisíc lidí. Problém s alkoholem má dle statistik 25% mužů a 10% žen. Problémem dnešní doby je také rozšířené pití alkoholu osobami mladších 18 let.

2.1.2. Tabákové výrobky

Tabák, který má svůj původ v Severní Americe je v první fázi zpracovaná rostlina z čeledi lilkovitých, jejíž listy obsahují alkaloid nikotin. V zemích Severní Ameriky začali s jejím s kouřením mnohé indiánské kmeny, ať už šlo o různé náboženské rituály nebo tamější zvyky. V dnešní době najdeme v běžné cigaretě pouze poloviční množství tabáku než např. ve 30. letech, toto je výsledek obecného přání prodeje více užších a delších cigaret. Kouř, který kuřáci vdechují do těla, a dále vypouštějí do vzduchu, obsahuje velké množství, počítáno na tisíce chemických sloučenin. Do dnešní doby byly zhruba z 50 tisíc těchto chemikálií rozpoznány látky, které vyvolají některý druh rakoviny.

Nikotin je jednou ze čtyř tisíc chemikálií, které lze vystopovat v tabákových výrobcích – jako jsou například cigarety, doutníky a dýmkový, žvýkáci a šňupací tabák – ale je hlavní součástí tabáku, která ovlivňuje mozkové pochody. Jde o jednu z nejčastěji užívaných návykových látek, ačkoli je na krabičce cigaret napsáno, že jeden kus obsahuje například 12 miligramů nikotinu, nedostane se kuřákovi krevním oběhem do mozku více než jeden až dva miligramy.⁹

---

⁹ http://www.kurakovaplice.cz/koureni_cigaret/zdravi/nikotin-a-informace-o-nem/50-nikotin-zakladni-informace-o-nikotinu-a-jeho-ucinku-v-organismu.html

Nikotinová závislost je mnohem silnější, než se na první pohled zdá. Řekla bych, že mnohem silnější než na nelegální droze - heroinu. Kouření tabákových výrobků s obsahem nikotinu zatím není možné zakázat, protože přiznaných i nepřiznaných kuřáků je na této planetě nespočetné množství. Tato tabáková epidemie již nelze zastavit, protože lidé by nejspíš protestovali proti zákonu, který by jim tuto psychickou a fyzickou závislost na nikotinu upíral. Podle mě je nikotin natolik návyková a jedovatá látka, která působí na duši i tělo jedince obdobným způsobem jako některé nelegální drogy. Už z toho důvodu, že může být základem vzniku rakoviny plic.

2.2. Nelegální drogy

Tyto rozdělujeme podle účinků na organismus na stimulanty, halucinogeny a opiáty. Mezi základní stimulanty patří různé druhy amfetaminů, např. kokain, pervitin nebo crack. Do skupiny halucinogenů patří marihuana, hašiš, extáze, LSD a do skupiny opiátů řadíme např. morfin, heroin, opium. Můj názor je takový, že by se legální drogy nikotin a alkohol, mohly zařadit mezi již zmíněné drogy nelegální, protože jedinec, který pije nebo kouří, si na těchto látkách pravidelně vytváří psychickou i fyzickou závislost. Dopady na jeho zdraví jsou mnohdy horší než např. při pravidelném kouření marihuany.

2.2.1. Konopné drogy

Jsou produktem rostliny Cannabis Sativa, pocházející pravděpodobně ze západních svahů Himalájí. Tato rostlina se pěstuje ze semen a běžně dosahuje výšky kolem tří metrů ale i podstatně více. Cannabis se nejčastěji využívá ve formě marihuany, hašiše, ale z takto vysušené rostliny můžeme získat i hašišový olej. Tento je vysoce účinná látka, jedna z nejúčinnějších extraktů Cannabis. Také bych zmínila, že tyto konopné drogy jsou často řazeny do skupiny drog halucinogenních, ale oproti syntetickým halucinogenům je stav intoxikace marihuanou slabý.

Marihuana (tráva, grass, marjánka, jive, dagga atd.) se připravuje ze sušených listů a květů konopí, které se někdy upravují speciálním fermentačním procesem. Koncentrace účinné látky v marihuaně závisí na tom, z které části rostliny byly listy odebrány a sušeny. Nejvyšší koncentraci účinných látek obsahují květy a mladé lístky vrcholu rostliny. Na trhu se marihuana objevuje podle charakteru zpracování ve formě šedo zelených až zelenohnědých fragmentů sušených listů.¹⁰

Podle nejnovějších studií není marihuana zdaleka tak škodlivé, jak se často tvrdí – pokud ovšem nejde o skutečně velké dávky. Ohledně užívání marihuany dětmi a mladistvými je jasné, že těm by se do rukou dostat neměla, což platí i o ostatních nelegálních látkách. Ačkoliv se tak stává i přes přísný postih, přesto by to nemělo být v žádném případě důvodem k panice a k šíření nepravdivých informací nebo k demonizování marihuany a jejích uživatelů, nýbrž k zamyšlení nad alternativními přístupy a k čerpání ze zkušeností ostatních zemí.

Hašiš je vyráběn ze sušených samičích květů konopí, které vylučují velké množství pryskyřice s nezaměnitelným zápachem. Hašiš se na černém trhu objevuje obvykle ve formě tvrdých lisovaných kostek nebo placiček světle hnědé až tmavohnědé barvy, mírně mastného povrchu. Cena hašiše se na černém trhu pohybuje podle kvality v rozmezí 200 – 500 Kč za jeden gram.

Konopné produkty se nejčastěji objevují ve Velké Británii ve formě spleené pryskyřice ze severoafrických rostlin, která přichází v kostkách, špalcích, lepkavých koulích nebo práškových vločkách a je nazývána hašiš. V Británii se kouří, ale v domácím prostředí se velmi často jí ve formě kořeněného ovocného cukroví, kterému se říká mažun.¹¹

---

¹⁰ Plk. JUDr. Jan Chmelík a kolektiv, *Drogová kriminalita*, Praha 1999, str. 9

¹¹ Andrew Tyler, *Drogy v ulicích, Mýty-fakta-rady*, Hodder and Stoughton Limited, London 1995, str. 256-257

2.2.2. Opiáty

V České republice a jejích podmínkách je opium užíváno spíše jako výjimečná a sezónní droga. Není však výjimkou, že uživatelé opiátu atakují makové pole farmářů. Jako nejzákladnější zdroj opia se považuje plod rostliny máku setého, přesněji jeho část, která se nazývá tobolka nebo makovice. Tato část se v ještě nedozrálém období nařízne a z makovice poté vytéká lepkavá tekutina neboli latex, která na rostlině zatuhne a poté se odděluje a sbírá. Dále je tato zatím zcela přírodní látka postoupena do laboratoří, kde se dále zpracovává.

Opiáty v těle vyvolávají útlum nervové soustavy. Vše se zklidňuje – dech, lidský metabolismus, psychické stavy a procesy. Mnohdy se bohužel zklidnění vystupňuje až do zástavy – copak zácpa, ta se dá ještě přežít, ale zástavu dechu už člověk „nerozdejchá“. Blažená nečinnost, pocit splynutí s universem, konejšivá lhostejnost, útlum tělesné bolesti – to vše milovník opiátů vyhledává.¹²

Heroin byl v 19. století objeven jako látka, od níž si veřejnost slibovala náhradu a odvykání od morfia, tehdy velmi často zneužívaného drogové závislími. Později se však heroin ukázal jako ještě silnější, nebezpečnější a návykovější látka. Stejný paradox zažíváme v posledních letech, kdy farmaceutické firmy udaly trhu veřejnosti preparát subprenorfin, který měl být účinná a bezpečná substituční látka na odvykání od heroinu. Realita je však jiná, závislost vyvolává tato látka stejně silnou, je však bezpečnější a uživatelé heroinu na něj přesedlali. Když jedinec užije látku poprvé, může se pozvracet nebo mít střevní potíže, při opakovaném užívání, ale tyto problémy obvykle zmizí. V těle člověka se po užití vše zpomaluje. Hlavně dochází ke ztlumení dechového centra v mozku a může proto dojít k modráním kůže, zkolabování, dokonce se může člověk udusit. Také se u závislých jedinců zpomaluje činnost metabolismu, uživatelé tedy trpí zácpami a nechutenstvím.

---

¹² <http://navykovelatky.cz/tlumive-drogy/opium/>

Po užití heroinu se dostavuje rychlý účinek – jedinec upadá do fyzického i psychického útlumu spojeného s pocity nepopsatelné blaženosti, pohody a klidu. Mizí starosti, bolest, deprese, mizí všechny myšlenky, uživatelé popisují tento stav jako dosažení nirvány. Tyto účinky, jež zde byly popsány, účinkují v těle v plné síle asi 4-6 hodin, cca po 10-12 hodinách se však již u závislého člověka dostavují opačné příznaky – nastupuje abstinenci syndrom a tělo, které bylo toxikováno, nekompromisně volá po dalším, tedy opětovném užití této velmi nebezpečné látky. V těle po aplikaci heroinu dojde k útlumu centrální nervové soustavy.

Když jedinec užije látku poprvé, může se pozvracet nebo mít střevní potíže, při opakovaném užívání, ale tyto problémy obvykle zmizí. V těle člověka se po užití vše zpomaluje. Hlavně dochází ke ztlumení dechového centra v mozku a může proto dojít k modráním kůže, zkolabování, dokonce se může člověk udusit. Také se u závislých jedinců zpomaluje činnost metabolismu, uživatelé tedy trpí zácpami a nechutenstvím.

Z historických filmů víme, že opium bylo v minulosti také volně k dostání v makovém roztoku zvaném kompot. Nitrožilní užívání kompotu prokazatelně také stálo na počátku rozšíření masivní infekce HIV/AIDS ve střední Evropě. Opiáty jsou obecně a také právem spolu s ředidly vnímány jako nejnebezpečnější skupina drog vůbec.

První případ choroby AIDS byl zaznamenán před 25 lety a od té doby si vyžádal cca. 25 milionů životů. AIDS je celosvětově považováno za jednu z nejčastějších příčin úmrtí, a proto je mnohdy popisován jako největší hrozba současnosti. Toto onemocnění je zapříčiněno nakažením těla HIV virem, které se projevuje řadou symptomů a infekčních onemocnění. Jedná se o poškození lidského imunitního systému, který při sebemenší, běžné nemoci není schopen přirozeně reagovat a poté selhává.

2.2.3. Halucinogeny

Z pohledu chemického se některé halucinogeny vyrábějí v laboratořích, ale jiné se sbírají jako produkty přírody. Návykové látky tohoto typu vzbuzují u jedince stavy psychotického rázu. K hlavním principům této drogy patří to, že jedinec po užití zažívá psychotické stavy a halucinace. Nelegální látky této skupiny povzbuzují centrální nervovou soustavu člověka a jsou v dnešní době užívány nejen při tanečních party akcích. Mezi současnou flórou je známo přibližně 150 rostlin, které mohou být užity jako omamné halucinogenní látky.

Halucinace je falešný vjem něčeho, co neexistuje. Může jít o vjemy zrakové (od jednoduchých záblesků až po složité scény), čichové, chuťové apod. V psychiatrii jsou nejvýznamnější halucinace sluchové (hlasy, které radí, varují před něčím apod.)¹³

Tyto velmi škodlivé návykové látky vyvolávají sluchové a vizuální představy, emocionální změny od návalů euforie až po upadání do deprese. Vysoké dávky nebo náhlá změna situace při intoxikaci někdy vedou ke ztrátě kontroly, která podpoří vznik paniky a z daného stavu není úniku. Mezi halucinogeny, které jak už bylo zmíněno, dělíme na přírodní a syntetické, jsou mladistvými nejužívanější přírodní halucinogenní drogy přezdívané kloboučky svobody - houby lysohlávky. Návykové látky tohoto typu vzbuzují u člověka stavy psychotického rázu. K hlavním principům této drogy patří to, že jedinec po užití zažívá psychotické stavy a halucinace. Látky této skupiny povzbuzují centrální nervovou soustavu člověka a jsou v dnešní době užívány nejen při tanečních party akcích.

Zastánci čistších drog si oblíbili druh halucinogenní lysohlávky obsahující psilocybin (přezdívané „klobouček svobody“) a muchomůrkou červenou, známou z pohádek, s červeným kloboukem posázeným bílými tečkami – Amanita muscaria.¹⁴

---

¹³ Plk. JUDr. Jan Chmelík a kolektiv, Drogová kriminalita, Praha 1999, str. 9

¹⁴ Andrew Tyler, Drogy v ulicích, Mýty-fakta-rady, Hodder and Stoughton Limited, London 1995, str. 92

V historii byla mezi evropskými čaroději oblíbená mandragora nebo rulík zlomocný. Tyto rostliny se přiměřeným dávkováním používali k mystickým obřadům nebo také k léčbě. Jestliže byla užita vyšší dávka této látky, bylo to obvykle za účelem likvidace nepřítele. Možná proto si mandragora a obdobné druhy rostlin nezískali mezi současnými narkomani velkou oblibu. V minulosti byla velmi oblíbená a žádaná anestetika a sedativa pro veterinární nebo lékařské účely, např. ketamin a k tomuto se připočetla možnost extáze, které se dosáhlo záměnou molekul, nebo namícháním např. heroinu, kofeinu, jedu na krysy, speedu, LSD, drcené žárovky nebo temazepamu. LSD bylo proslaveno hnutím hippies v 60. letech.

Syntetický halucinogen je malý papírový čtvereček označovaný jako trip o rozměrech asi 4 x 4 cm, nesoucí různé druhy obrázků, který je napuštěn roztokem obsahující LSD *neboli Diethylamid kyseliny lysergové (LSD) je bezbarvá krystalická látka využívaná jako halucinogen.*

Nízké dávky této látky zrychlují dech, vysoké ho zpomalují. Klesá tlak a dochází ke snížení srdečního tepu, stoupá hladina cukrů v krvi a tělesná teplota. Výrazně se zesílí smyslové vnímání a můžou nastat sluchové a hmatové halucinace v kombinaci s velkými změnami psychiky, myšlení a uvažování. Běžná je depersonalizace, ztráta vlastního ega, změny v rozdělení vědomé a podvědomé psychické činnosti, schizofrenie, euforie a rychlé změny nálady. Prožitky po vystřízlivění této drogy bývají obtížně sdělitelné. Když nad realitou jedinec převládne nadobro, hrozí, že se návrat zpět nepovede. Nejdůležitější je, aby byl uživatel před užitím psychicky vyrovnaný a aby drogu požil v pro něj příjemném prostředí a společnosti.

Již v nízkých mikrogramových množstvích vyvolává silné účinky.^[1] Na LSD nevzniká závislost a má extrémně nízkou toxicitu, ačkoli se po požití drogy mohou vyskytovat nežádoucí psychiatrické reakce, jako je úzkost či blud, které mohou vést k ublížení na zdraví.¹⁵ Tripy jsou užívány vložení pod jazyk a jejich cena se na černém trhu pohybuje v rozmezí 200 – 500 Kč za kus.

---

¹⁵ http://cs.wikipedia.org/wiki/Diethylamid_kyseliny_lysergov%C3%A9

2.2.4. Stimulační drogy

Psychostimulancia jsou látky, které mají nefyziologicky budící efekt na centrální nervovou soustavu. Typickými zástupci jsou kokain, crack, pervitin (metamfetamin), amfetamin, méně typickým zástupcem je extáze (která má účinek psychedelický a také stimulační). Psychostimulancia urychlují myšlení, zvyšují představivost, psychomotorické tempo a bdělost. Zkracují spánek, zvyšují představivost, zahánějí únavu, vyvolávají velmi příjemný pocit síly, energie a euforii. Charakteristicky snižují chuť na jídlo.¹⁶

Stimulační drogy jsou přírodní (např. kokain) nebo syntetické (látky příbuzné amfetaminu) návykové látky, jejichž společnou vlastností je jejich stimulační efekt. Užívají se k odstranění únavy, ale i k všeobecnému povzbuzení. Po jejich užití se obvykle dostavuje euforie spolu s ústupem únavy a ztrátou chuti k jídlu. Na tyto látky vzniká poměrně snadno psychická závislost, vedoucí k nutkavé potřebě opakovaného užití drogy.

Mezi stimulační drogy patří např. kokain nazývaný také koks nebo sníh, je bílý krystalický prášek, bez zvláštního zápachu nahořklé chuti, vyrábí se z listů koky. Čistý kokain se za účelem zvýšení účinku často míchá s jinými drogami, obvykle s heroinem nebo morfinem. Nejčastější formou aplikace této drogy je přímé vdechování do nosních dírek neboli šňupání. Vzhledem dobré rozpustnosti koku ve vodě, je další ze způsobů aplikace nitroděložní nebo taky kouření v dýmkách. Do nedávné doby byl kokain nazýván jako droga bohatých, kdy pořízení jednoho gramu vyšlo na cca na 3.000 Kč. V posledních pár letech jeho cena, na úkor kvality výrazně poklesla – cena i na polovinu, kvalita možná mnohem víc. Přesto jde o nelegální látku, jejíž užívání je považováno za výrazně rizikové. Rizika spočívají převážně v oblasti psychických problémů. Dlouhodobé užívání kokainu způsobuje podezřívavé nebo paranoidní myšlení, dochází k výraznému otupení emocí, uživatelé se stávají necitliví a lhostejní k potřebám nebo potřebám okolí.

---

¹⁶ HAMPFL, F., PALEČEK, J.: Farmakochemie, 1. vydání Vysoká škola vědecko-technologická v Praze, Praha 2002, ISBN 80-7080-495-5, str. 116.

Ani tělu nedělá užívání kokainu dobře – organismus začíná chátrat, lidé hubnou, kazí se jim zuby, látka nedělá dobře ani játrům, mozku a dalším orgánům.

Amfetaminy jsou sloučeniny, které silně stimulují centrální nervový systém. Na počátku 2. Světové války byly amfetaminové preparáty povinnou výbavou amerických, anglických, japonských a německých letců. V dnešní době se však amfetaminy šíří jako levná náhražka kokainu, po jejich užití se rovněž odstraní únava, zlepši nálada nebo zvýší bdělost. Amfetaminy se užívají injekční aplikací nitrožilně, vyvolávají pocit spokojenosti, euforii, zvyšují svědomí a snižují strach. Intoxikovaného poznáme podle rozšířených zornic očí, pocení, bledosti a třesu. Předávkování může způsobit závratě, zmatenost, nervozitu nebo také rovnou smrt. U některých toxikomanů se při abstinčních příznacích dostavuje agresivní jednání, podrážděnost, deprese, silné nutkání drogu znovu užít. Tyto abstinční příznaky mohou vést až k páchání drogové trestné činnosti. Tento typ drogové závislosti se jeví z hlediska možného násilí jako nejnebezpečnější. Člověk pod vlivem pervitinu necítí únavu ani chuť k jídlu. Jeho myšlení a pohyby jsou velmi zrychlené a překotné. Když se tato energie vyleje všechna, třeba i za pomoci opakovaných aplikací třeba několik dní v kuse, je člověku velmi zle.

Metamfetamin nebo také pervitin, perník, péčko, piko, jehož hlavní složkou je efedrin, je bílá krystalická látka, která je nabízena v kapslích, v injekční podobě nebo jako krystalický prášek. Jeho cena na černém trhu se pohybuje kolem 1000,- Kč za gram a zneužívá se šňupáním, inhalováním nebo injekčně. *Efedrin je alkaloid rostliny Ephedra Distachya. Je to bílý krystalický prášek nebo jehličkové krystalky bez zápachu, chutnající hořce. Jeho předávkování se projevuje velmi nepříjemnými stavy pocení, mrazení po celém těle, svalovými křečemi. Samostatně je zneužíván jen výjimečně, spíše slouží jako výchozí látka k výrobě pervitinu. Efedrin je obsažen v Yastilu, který byl jedním z nejoblíbenějších léků k výrobě pervitinu.*¹⁷

---

¹⁷ Plk. JUDr. Jan Chmelík a kolektiv, Drogová kriminalita, Praha 1999, str. 9

MDMA neboli extáze je označována jako droga lásky. Vyskytuje se na většině tanečních párty akcích, kdy uživatel této drogy intenzivně tančí, proto může také dojít k problému při intoxikaci a to k přehřátí organismu. Obvykle je k dostání ve formě různě barevných tablet, které nesou různé potisky či ornamenty. Tato droga způsobuje různé lehké změny smyslového vnímání okolí, např. vyvolává snadno kontrolovatelné a příjemné emoční stavy, pocity blaha a štěstí. Konzument má potřebu dotýkat se ostatních lidí ve své společnosti. Po opakovaném užívání se u jedince může rozvinout chronická paranoidní psychóza, doprovázená úzkostí, nespavostí a depresi.

Účinek této návykové látky se dostaví asi za půl hodiny, s ohledem na další ovlivňující faktory jako jsou alkoholické nápoje nebo sněžené potraviny. Tělo mladistvého se začne třást, ztuhnou mu čelisti a nastane nepříjemný pocit sucha v ústech. Následně vyvolá látka mystickou a radostnou náladu, jedinec začíná více vnímat estetické dojmy prostředí, kde došlo k aplikaci drogy a v němž se toxikovaný nachází. I když má za následek citovější a přátelštější chování, není potvrzeno, že by tato droga vyvolávala účinky podobné afrodiziakům. Přesto tato látka může mít za následek nepříjemné stavy jako je úzkost nebo paranoidní představy až pomatení.

Závislost na extázi - O míře návykovosti extáze se na odborném poli vedou dlouholeté polemiky. Podle našeho odborného názoru jde však o látku, která může být pro určité osoby vysoce psychicky návyková.

Představme si mladého člověka, který touží po tom, aby se uměl odvázat, aby si konečně začal věřit, aby uměl bez obtíží oslovit osobu, která se mu líbí, zvládal s ní zajímavě konverzovat, překonávat bariéry zábran. Tento člověk v popsanych oblastech selhává, nevěří si, cítí se neúspěšný a nespokojený. V situaci, kdy se potká s látkou, jejíž účinky mu náhle toto vše začnou umožňovat, je nabíledni, že ji začne vyhledávat stále častěji. Kontrast mezi tím, jak takový člověk zvládá sociální chování pod vlivem a za střízlivého stavu je tak výrazný, že začne jednoznačně preferovat intoxikaci.¹⁸

---

¹⁸ <http://navykovelatky.cz/tanezni-drogy/extaze>

PŘÍČINY PÁCHÁNÍ DROGOVÉ TRESTNÉ ČINNOSTI

Poznání příčin vedoucích k páchání trestné činnosti je důležité hlavně proto, aby se jim případně mohlo předcházet. Příčiny kriminality jsou různorodé a na každého jedince působí individuálně, v různé míře. Nejčastěji se tyto příčiny, někdy také označované jako kriminogenní faktory, dělí na vnější a vnitřní. Vnitřní příčiny mají původ v osobnosti člověka, mohou být také ovlivněny geneticky. Vlivy stojící mimo osobnost pachatele, jako je vliv rodiny, výchovy, vrstevníků a sociálního prostředí, jsou příčiny vnější.¹⁹

2.3. Dědičnost a osobnost

Výbava po předcích, se kterou člověk přichází na svět, může v dobrém i méně dobrém život ovlivňovat. Neuplatňuje se však automaticky, ale v kombinaci s dalšími vlivy. Nás budou pochopitelně zajímat především ty vlivy, které zvyšují odolnost vůči problémům s návykovými látkami, nebo které tuto odolnost snižují.²⁰

Genetická výbava po našich předcích, se kterou se každý člověk dere ven na svět, může v dobrém i ve špatném ovlivňovat náš život. Neuplatňuje se ale automaticky, nýbrž i v kombinaci s jinými vlivy. Riziko problémů s návykovými látkami se zvyšuje, např. jestliže měl někdo z předků problémy s návykovými látkami, naskytla se v rodině nějaká duševní nemoc, porod jedince byl velmi komplikovaný a poškodil se mozek, následkem těžkého úrazu hlavy v pozdějších letech života jedince. Většina lidských postojů, osobnostní vlastností a některé zájmy jsou dědičné, o tom již není v současné době pochyb. K osobnostním příčinám páchání drogové kriminality můžeme zařadit příčiny, které blíže souvisí s dospíváním jedince. V tomto případě jde třeba o

¹⁹ Kuchta, Josef a kol. Věková hranice trestní odpovědnosti a kriminalita mládeže: závěrečná zpráva. 1 v. Brno: Masarykova univerzita, 2010. 204 s. ISBN 9788021053595. S. 8.

²⁰ Karel Nešpor, Vaše děti a návykové látky, Praha 2001, str. 44

emoční a psychickou nevyrovnanost, nezvládání stresových situací, malá odolnost vůči zklamání, sklony k depresím nebo sebelítosti, nižší inteligence, poruchy pozornosti s nadměrnou aktivitou, nízké sebevědomí, snaha o osamostatnění, vzdor či nezvládání vyvolat si příjemné stavy zdravými způsoby. Jako další z příčin můžeme označit chronickou traumatizaci, kdy je dítě pohlavně zneužíváno nebo dlouhodobě týráno, dále sklony k násilí, impulzivnost a špatné sebeovládání, poruchy pozornosti s nadměrnou aktivitou nebo u mladistvého nedošlo k osvojení dobrých a morálně správných životních hodnot. K těmto příčinám, ale řadíme i různé duševní poruchy, ať získané či vrozené a v našem případě samozřejmě drogová závislost. V případě, že je jedinec závislý natolik, že cítí puzení a silnou touhu návykovou látku užít, může se stát, že ztratí morální zábrany a při abstinenčním syndromu se dopustí méně či více závažné trestné činnosti.

Abstinenční syndrom – jinak také odvykací syndrom, je souhrn příznaků charakteristických pro stav vzniklý v důsledku odnětí, resp. nedostatku drogy, na kterou si organismus již vytvořil závislost.²¹

V zásadě dělíme abstinenční syndrom mezi psychický tedy duševní a fyzický neboli tělesný. Psychický abstinenční syndrom se projevuje třeba neklidem, podrážděností, emoční labilitou, skleslostí, úzkostí, útlumem nebo až depresivním náladou. Fyzický abstinenční syndrom představuje více nepříjemných tělesných pocitů, jako jsou bolesti svalů a kloubů, zvracení, slzení, průjem nebo žaludeční křeče. Tento syndrom se projevuje u veškerých typů drogové závislosti, významnou roli zde však hraje struktura osobnosti postiženého, jeho vytvořená tolerance vůči droze, partnerské či rodinné zázemí. Za další z příčin vzniku drogové trestné činnosti je považována touha po zisku, kdy pachatel sám přímo drogu užívat nemusí nebo na ní nemusí být závislý. Obvykle tito pachatelé zneužívají závislosti na drogách u jiných osob. Toto jednání je pro společnost často nebezpečnější, protože jde o rozšiřování okruhu závislých jedinců, kteří si potom drogu obstarávají hlavně pro svou potřebu.

---

²¹ Kuchta, Josef a kol. Věková hranice trestní odpovědnosti a kriminalita mládeže: závěrečná zpráva. 1 v. Brno: Masarykova univerzita, 2010. 204 s. ISBN 9788021053595. S. 8.

2.4. Rodina a výchova

Na každého jedince mají největší vliv nejbližší kamarádi a především rodina, která patří do tzv. úzké sociální skupiny jedince, nejvíce ovlivňuje žebříček hodnot dítěte a to i ty hodnoty, které později mohou vést ke kriminálnímu jednání. Kamarádi mohou u jedince tyto morálně pokřivené hodnoty dál rozvíjet a také ještě hůř podporovat. Dítě nebo mladiství je v tomto případě velmi ovlivnitelný, protože příslušníci rodiny a přátelé jsou pro každého v tomto věku velkým vzorem.

Zvláště by se neměla podceňovat situace v rodině, kde mají samotní rodiče problém s alkoholem nebo drogami. Děti žijící v těchto rodinách bývají často, jak už bylo řečeno, přetěžované, např. zastávají všechno to, co má dělat, ale nedělá jeden ze selhávajících rodičů. Myslím si, že předčasně vyhánět děti z jejich dětství do světa mezi dospělé se nevyplácí, protože je ohrožen jejich zdravý psychický vývoj.

Dále by se za účelem předcházení závislosti na návykových látkách a pozdější možné drogové kriminalitě, měly řešit problémy jako duševní problém jednoho z rodičů nebo sklony k násilnému jednání jednoho z rodičů. Velmi nepříznivě ovlivňuje zdravý psychický vývoj dítěte nepřátelský postoj rodičů ke světu.

Z hlediska sociálně psychologického a sociologického je rodina tzv. malou a neformální skupinou, která je nejdůležitějším mediátorem kulturního vlivu. Současná rodina bývá často menší a demokratičtější, než bývala rodina v minulosti. Je zpravidla první referenční skupinou, k níž má jedinec kladný vztah, identifikuje se s ní a napodobuje ji ve svém životě. V současné době se koncentrace pozornosti odborníků věd o výchově přenáší z dítěte také na jeho rodinné a širší společenské prostředí. Nemůžeme dobře znát dítě, aniž bychom poznali jeho rodinu a podnětnost rodinného prostředí pro rozvoj osobnosti dítěte.²²

²²

<http://rudolfkohoutek.blog.cz/0912/vliv-rodiny-na-rozvoj-osobnosti-cloveka>

Některé rodiny nemají dostatek času na své děti a jejich výchovu, ať už je to kvůli velkému pracovnímu vytížení. Proto většinou v těchto případech dostatečně nekontrolují způsob, jakým mladí lidé tráví svůj volný čas. Možná i proto se mnozí teprve školou povinní uchylují k požívání tabákových výrobků, alkoholu a jiných nelegálních návykových látek. Také k tomu přispívá to, že se stýkají s problematickými osobami.

Řekla bych, že trestné činnosti se dopouštějí nejčastěji mladí z výchovných ústavů, a to během jejich propuštění, ale i během pobytu v ústavech. Nastává otázka, jaký vliv na drogovou kriminalitu může mít právě pobyt v těchto zařízení, kde se střetávají různé typy nepřizpůsobivých jedinců. Vzhledem k tomu, že mladý jedinec se nachází a pohybuje ve společnosti podobě problematických, může být negativně ovlivněn.

2.5. Okolí

Myslím si, že hned po rodině má škola největší vliv na utváření jedince a jeho osobnosti. Je to vnější faktor, který má velký podíl i na jeho výchově a měl by mít pozitivní vliv. Stane se, že má škola negativní vliv na mladistvého, ale v případě kdy on navazuje vztahy s problematickými žáky nebo učitel nepřiměřeně uplatňuje disciplínu. Poté může mít jedinec strach do školy chodit ať už z důvodu nevhodného způsobu vzdělávání nebo šikany, která je viděna ve školách i na pracovištích dnes a denně. Ve škole také dochází mezi jedinci k výměnám informací a odpozorování u jednotlivých vrstevníků kouření tabákových výrobků, někdy i pití alkoholu a užívání jiných návykových látek. Učitelé by měli mít v těchto případech zvýšenou pozornost a spolupracovat s rodiči. Ovšem největší problém, jak už jsem zmínila je v tom, že někteří rodiče jsou zaneprázdnění prací nebo jednoduše nemají zájem o své děti, a proto později může vést toto negativně ovlivňující chování až páchaní trestné činnosti, podmíněné vlivem toxikomanie. Společenský vliv na páchaní drogové kriminality mladistvými nebo dětmi se může projevit i díky celkovému společenskému přístupu k požívání alkoholu nebo kouření tabákových

výrobků. I když je jasně zakázán prodej tabákových výrobků a alkoholu osobám, které nedovrší osmnácti let věku, není tajemstvím, že i jedinci pod touto věkovou hranicí nemají větší problém sehnat toto zboží. Někdy může dojít i ke kombinované závislosti, kdy je jedinec závislý současně na alkoholu, tabákových výrobcích a omamných i psychotropních látkách. Popřípadě se k tomu přidá, u mladistvých ne tak často, závislost na hazardních hrách.

Omamná a psychotropní látka (dále jen OPL), návyková látka – je látka uvedená v příloze zákona č. 167/1998 Sb. o návykových látkách, u které vzniká nebezpečí chronického návyku nebo psychických změn nebezpečných pro společnost nebo pro toho, kdo je opakovaně bez odborného dohledu užívá.²³

Závislost na psychotropních nebo omamných látkách obvykle nastupuje stejně rychle jako závislost na alkoholu, ale náklady na obstarání drog jsou mnohem vyšší. Proto je právě s tímto typem závislosti spojena drogová trestná činnost.

Nicméně hazard je zejména u chlapců v České republice značně rozšířený. Uvádí se, že denně nebo téměř denně hazardně hraje 1,1 % mladých chlapců ve věku 16 let a dalších 1,3 % chlapců hraje přibližně jednou za týden. U části těchto mladistvých již může dojít k rozvoji patologických forem hráčství. Problémy s hazardem se však mohou objevit i v nižším věku dětí, jelikož část dětí školního věku si nachází přístup k herním automatům v hernách nebo jiných zařízeních. Z tohoto hlediska je situace v České republice výrazně nepříznivá, nabídka a poptávka různých forem hazardu je zde velmi vysoká a to i pro nezletilé. Z rodinných rizikových faktorů lze zmínit, podobně jako u problémů způsobených požíváním alkoholu, negativní vliv nízkého a zaostalého rodičovského dohledu a také nedostatku vřelosti a péče. Jako rizikové můžeme brát i přílišnou tvrdost ze strany jednoho rodičů, naproti tomu přílišnou ústupnost, ze strany druhého rodiče, obvykle na matky. Vysoce působivý je pro dospívající také výskyt patologického nebo problémového chování a jiné duševní nemoci u někoho z rodičů.

---

²³ Plk. JUDr. Chmelík, Jan. a kolektiv, Drogová kriminalita. Praha 1999, str. 6

3. Drogová trestná činnost

Zneužívání drog a s tím i spojená trestná činnost je závažným problémem současné doby, a proto se návykovými látkami a neoprávněným nakládáním s nimi zabývá platná česká právní úprava, nejenom z pohledu práva trestního. Mezi trestností u přestupku a trestného činu existuje značný rozdíl. Za spáchání přestupku se pachateli ukládá sankce podle zákona o přestupcích č. 200/1990 Sb., zatímco u trestného činu se pachateli ukládá sankce podle trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. Celkově největší veřejný zájem na postihu tohoto jednání se projevuje právě úpravou v trestním zákoníku.

Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, nabývající účinnosti dnem 1. 1. 2012, obsahuje právní úpravu tzv. drogových trestných činů v ustanovení § 283 - § 287, Hlava VII, Trestné činy obecně nebezpečné, Díl 1 – Trestné činy obecně ohrožující.

Obecně nebezpečné trestné činy jsou většinou spojeny s nebezpečím ohrožujícím život a zdraví většího počtu lidí nebo cizí majetek ve velkém rozsahu.

Drogové delikty postihují takové nakládání s omamnými a psychotropními látkami či s jedy, které je v rozporu s obecně závaznými právními předpisy.²⁴

Jedinec, který v období svého nedozrálého věku užije ať už legální nebo nelegální drogu, si neuvědomuje následky, které mohou nastat. A to, že se svým jednáním může dopustit přečinů, které jsou uvedeny v již zmiňovaném zákoně č. 40/2009 Sb.

---

²⁴ KUCHTA, Josef a kol. Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: zvláštní část. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2009. 617 s. ISBN 978-80-7400-047-8. S. 367

Je možná varianta, že mladý člověk zabředne do společnosti lidí, která vyrábí, prodává nebo jinak dál distribuuje omamné, psychotropní látky a potom se svým jednáním může dopustit přečinu § 283 *Nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy*. Mladý jedinec, který nabídne kouření jointa z marihuany ve společnosti svých přátel, si neuvědomí, že se již v první chvíli stává distributorem.

Do skupiny drogových deliktů patří dále také:

§ 284 *Přechování omamné a psychotropní látky a jedu*

§ 285 *Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku*

§ 286 *Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu*

§ 287 *Šíření toxikomanie*²⁵

Díky tomu, že se ne vždy protiprávní chování pachatele dostane do takové míry závažnosti nebo nebezpečnosti pro celkovou společnost, jakou vyžaduje právo trestní, může být toto chování posuzováno jako přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi.

V Zákoně č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů jsou pod § 30 uvedeny přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi.

Jsou zde uvedeny přestupky různého charakteru, ať už jde o pěstování v malém množství pro vlastní potřebu rostlin nebo hub, které v sobě obsahují látky psychotropního nebo omamného druhu. Nebo také přestupky charakteru zneužívání alkoholických nápojů, kdy jedinec umožňuje požívání těchto nápojů nebo i jiných návykových látek osobám, které zatím nedovršily hranice 18 let věku.

---

²⁵ Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, nabývající účinnosti dnem 1. 1. 2012

Drogovou trestnou činnost u mladistvých můžeme rozdělit na jednotlivé druhy, např. násilnou, mravnostní, majetkovou nebo hospodářskou. Pachatelé, kteří se dopustí trestné činnosti pod vlivem drogy, se nejčastěji dopouští činů násilné nebo mravnostní povahy. Tuto skupinu pachatelů doplňují jedinci, kteří formou majetkové kriminality získávají prostředky k nákupu návykových látek. V mladším věku je též zralost a vyspělost jedince na nižší úrovni než u dospělých pachatelů, proto je trestná činnost většinou páchaná pod vlivem momentálního rozpoložení a dané situace, kdy převládá oproti rozumové motivace ta emotivní. Jedinec si často ani neuvědomí závažnost svého jednání, svou vlastní odpovědnost a možné způsobené následky, nerozumí tomu, proč by za své chování měli být trestáni.

Kriminální chování mládeže je celosvětovým problémem, často je redukováno pouze na již zmíněnou trestnou činnost drogovou (tedy výrobu, obstarání, poskytnutí drogy, držení nebo obchod s drogami). Je opomenuto, že drogy mají velký podíl i na dalších druzích kriminality. Můžeme tedy dále rozdělit kriminalitu podle vlivu, který droga na pachatele má nebo podle motivu trestného činu, na kriminalitu páchanou pod vlivem drog nebo opatrovací. Obětí se rozumí fyzická osoba, které hrozilo nebo bylo, nebo také mělo být kriminálním činem ublíženo na zdraví, zejména způsobena majetková nebo nemajetková újma. Byla-li tímto trestným činem způsobena smrt potencionální oběti, považuje se za oběť též její rodinný příbuzný v pokolení přímém, sourozenec, osvojenec, osvojitel, manžel nebo registrovaný partner nebo druh, je-li osobou blízkou.

4.1. Kriminalita opatřovací

Jedná se o trestnou činnost vedoucí k získání peněz nebo majetku, který mladistvý uživatel drogy potřebuje k obstarání její další dávky. Seznam možných trestných je poměrně obsáhlý, od krádeží – vloupáním např. do vozidel, obytných objektů, restauračních zařízení a jiných nebytových prostor, po majetkovou trestnou činnost, týkající se podvodů nebo zpronevř až po kriminalitu násilného rázu motivovanou hmotným majetkem – loupeže a loupežné vraždy. Veškeré tyto trestné činy mají majetkový motiv, buď přímo finanční obnos, nebo alespoň dostupnost nějakých věcí, které je možné v bazaru či zastavárně za peníze vyměnit. Rozdílným způsobem se budou samozřejmě chovat alkoholicí nebo narkomani, nelegální drogy v tomto případě mají výraznější podíl více méně kvůli své vysoké finanční náročnosti.

4.2. Kriminalita páchaná pod vlivem drog

Trestnou činnost, kterou mladiství lidé páchají pod vlivem drog, můžeme najít prakticky ve všech oblastech kriminálního chování, ať se jedná o kriminalitu sexuální, majetkovou, či kriminalitu násilnou. Zcela jednoznačně vzniká nejvíc spáchaných trestných činů pod vlivem alkoholu. Zvláště pokud jde o kriminalitu mravního chování, podílí se na ní nelegální drogy spíše výjimečně. Rovněž je dobré nezapomenout, že alkohol také uvolňuje zábrany a může v člověku vzbudit výraznou agresivitu, takže člověk, který by za střízlivého stavu nikomu neublížil, své chování pod vlivem alkoholu neovládá a často se projevuje jako násilník.

Agresivitu klasifikujeme jako vnitřní pohotovost jednat útočně (rys osobnosti). Je to sklon (tendence) k útočnému jednání, které se transformuje do různých podob. V přírodě je to vlastně přirozená a nutná vlastnost živočichů, aby přežili. Agresivita je způsob reakce na podkladě strachu, přání (frustrace, žádosti), heredity (dědičnosti), opuštění nebo tyranie.

4. VLASTNÍ VÝZKUM

Pro praktickou část této bakalářské práce jsem si zvolila dotazníkový průzkum a to z důvodu přehlednějšího vyhodnocení díky číselným údajům, které vnímám jako snadnější formu rozlišení.

4.1. Charakteristika výzkumu a stanovení cíle

Výzkum se zaměřuje se na zjištění užívání návykových legálních i nelegálních látek mladistvými a poté zjištění zda vedlo eventuální užití látky k páčání trestné činnosti a pokud ano tak jaké. Dotazník je rozdělen na dvě části. První zjišťuje základní údaje o respondentech (pohlaví, věk). Druhá část je zaměřena na otázky zjišťující užití drogy a páčání trestné činnosti.

Výzkum proběhl náhodně mezi žáky prvního až čtvrtého ročníku středních škol s věkovou hranicí 16 až 19 let. Respondenti byli řádně seznámeni s významem výzkumu formou dotazníku, postupem při vyplňování jednotlivých položek, které povede k vyhodnocení, a také byli poučeni o tom, že výzkum je zcela anonymní.

Za cíl výzkumu bylo stanoveno zjištění, zda se dotazovaní mladiství dopouštějí pod vlivem návykových látek páčání trestných činů. Výzkumu se podrobilo celkem 213 žáků, z toho bylo 87 ženského pohlaví a 126 mužského pohlaví, jak už bylo výše řečeno za účelem zjištění, zda mladiství užívají návykové látky a pokud ano tak jestli z důvodu závislosti na nich dochází k páčání trestné činnosti.

4.2. Metodika výzkumu

Pro kvantitativní výzkum drogové problematiky jsem vytvořila anonymní dotazník, který obsahuje celkově osm otázek. Otázky v něm jsou pokládány jasně, výstižně a stručně, byly sestaveny tak, aby byly snadno pochopitelné. Studenti středních škol dostali dostatečný časový prostor k jejich vyplňování, což je nevedlo k uspěchání nepromyšlených odpovědí. Daným otázkám se tedy mohli plně věnovat a zvolit pravdivou odpověď. Úkolem respondenta bylo vyplnit dotazník s otázkami, z nichž na některé odpovídal jednoznačně a na některé vybíral z více možností odpovědí. V rámci mého výzkumu bylo do škol předáno celkem 259 dotazníků, z nichž 213 bylo vráceno studenty vyplněno a 46 bylo vráceno nevyplněných.

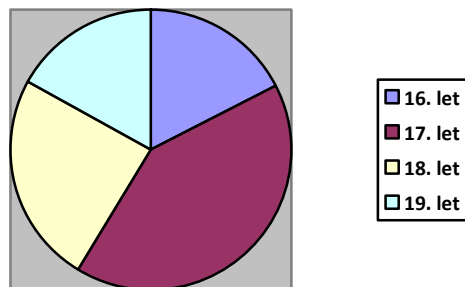
4.3. Otázky v dotazníku

Jako první byly zjišťovány základní údaje o respondentech a to z prvních dvou otázek, jenž se týkaly věku a pohlaví zkoumaného jedince. Podle níže uvedené tabulky je jasné, že v průzkumu převažuje pohlaví mužské ve věku 17 let a to v celkem vysokém počtu 63. Dále bylo z celkového počtu respondentů tázáno 87 jedinců ženského pohlaví tedy 41, 31 % a 125 mužského pohlaví tedy 58, 69 %.

Tab. 1: Věk a pohlaví respondentů

Pohlaví	Ženy	Muži	Celkem
16 let věku	17	20	37
17 let věku	25	63	88
18 let věku	27	25	52
19 let věku	19	17	36
Celkem	88	125	213

Graf 1:

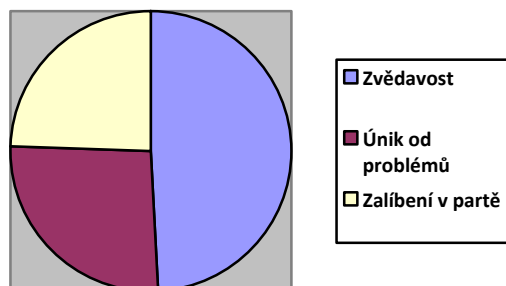

Třetí dotazníková otázka zjišťuje, co vedlo jedince k prvnímu užití návykové látky. Jestli šlo o pouhou zvědavost, únik od problému rodinných nebo týkajících se školy. Nebo jestli to bylo z důvodu vyrovnání se kamarádům v partě nebo jiné skupině.

Tab. 2: Důvod prvního užití

Pohlaví	Ženy	Muži	Celkem
Zvědavost	42	63	105
Únik od problémů	24	32	56
Zalíbení se v partě	22	30	52
Celkem	88	125	213

Graf 2:

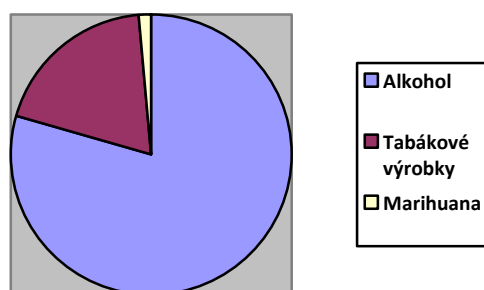

Jako čtvrtou v pořadí jsem položila otázku, jakou návykovou látku student vyzkoušel jako první, jestli šlo o alkohol, tabákový výrobek (cigarety) nebo o nelegální návykovou látku marihuanu.

Tab. 3: První návyková látka

Pohlaví	Ženy	Muži	Celkem
Alkohol	71	98	169
Tabákové výrobky	15	26	41
Marihuana	2	1	3
Celkem	88	125	213

Graf 3:

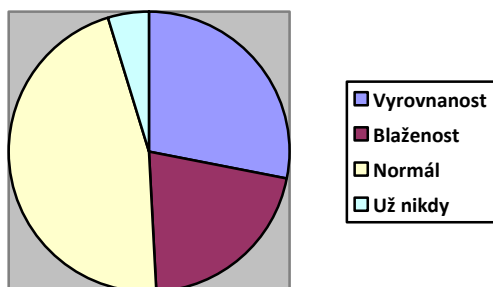

Další pátá otázka byla položená na téma, jaký pocit jim droga navodila. Jestli jim přinesla emocionální pocit blaženosti, vyrovnanosti nebo jestli jim připadala normální nebo už ji nikdy nechtěli zkusit znovu užít.

Tab. 4: Pocit po užití

Pohlaví	Ženy	Muži	Celkem
Vyrovnanost	32	28	60
Blaženost	7	38	45
Normál	45	53	98
Už nikdy	4	6	10
Celkem	88	125	213

Graf: 4

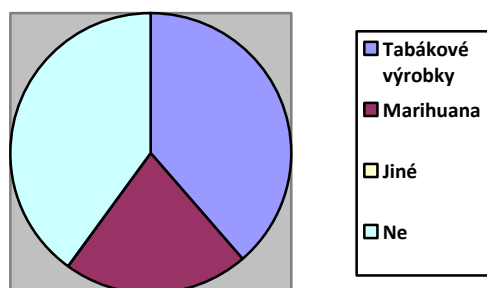

Šestá otázka zjišťuje, zda jsou studenti středních škol závislí na nějaké nelegální návykové látce, kterou pravidelně užívají a pokud ano tak na jaké.

Tab. 5: Závislost na nelegální látce

Pohlaví	Ženy	Muži	Celkem
Tabákové výrobky	35	47	82
Marihuana	8	38	46
Jiné	0	0	0
Ne	45	40	85
Celkem	88	125	213

Graf: 5

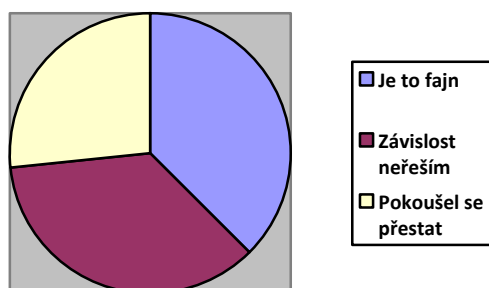

Sedmá otázka zjišťuje, jaký názor má na návykovou látku již závislý jedinec, jestli si dovede představit fungování bez ní, zda zkoušel přestávat a jestli mu změnila život, zda nastalou situaci vůbec nějakým způsobem řeší.

Tab. 6: Názor na návykovou látku

Pohlaví	Ženy	Muži	Celkem
S návykovou látkou je to fajn, bez ní by to nešlo	15	33	48
Závislost neřeším	20	26	46
S návykovou látkou jsem zkoušel přestat několikrát	8	26	34
Celkem	43	85	128

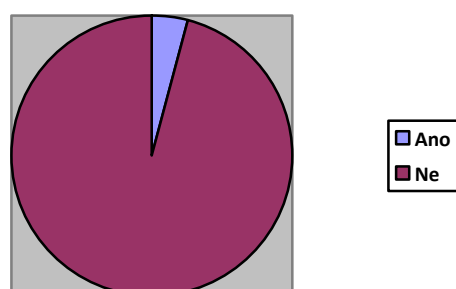
Graf: 6

Další otázka zjišťuje, zda někdy student spáchal pod vlivem návykové látky nějaký trestný čin.

Tab. 7: Trestný čin pod vlivem

Pohlaví	Ženy	Muži	Celkem
Ano	2	7	9
Ne	86	118	204
Celkem	88	125	213

Graf: 7

Dotazník – Vliv toxikomanie na páchání trestné činnosti mládeže (Vyberte jednu z odpovědí a poté zakroužkujte)

- 1) Jaký je váš věk?   16 let 17 let 18 let 19 let
- 2) Jakého jste pohlaví?   žena muž
- 3) Co vás vedlo k prvnímu vyzkoušení návykové látky?
byl(a) jsem zvědavá(ý) chtěl(a) jsem uniknout od problémů chtěl(a) jsem se zalíbit v partě
- 4) Kterou z vybraných látek jste vyzkoušel(a) jako první?
alkohol tabákový výrobek marihuana
- 5) Který z pocitů vám užití návykové látky navodilo?
vyrovnanost blaženost normál už jsem nikdy nechtěl opakovat
- 6) Jste závislý(á) na nějaké z těchto látek?
tabákové výrobky marihuana jiná (popsat) nejsem závislý
- 7) Zkoušíte nějakým způsobem řešit závislost na návykové látce?
s náv. látkou je to fajn, bez ní by to nešlo závislost neřeším s náv. látkou jsem zkoušel(a) několikrát přestat
- 8) Dopustil(a) jste se pod vlivem nebo za účelem získání návykové látky trestného činu?   ano ne

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se zabývala příčinami vzniku závislosti na návykových látkách tedy toxikomanii, jejími pozdějšími příznaky a důsledky závislosti. Myslím si, že dospívání jedinců je vyjádřením nezávislosti, jde tedy o boj získání své vlastní identity a odpoutání se od rodičů. Proto výchovný přístup ve stylu, říct prostě ne vychází naprázdno. Rodiče by měli svým potomkům věnovat svůj čas a nepodcenit příznaky zvláštního chování. Hlavní část této práce byla věnována analýze drog a jejímu popisu a vlivu na osobnost člověka, srovnávání příčin vzniku závislosti z pohledu závislého i z pohledu veřejnosti. Také jsem potvrdila všechny domněnky i fakta, které v naší společnosti o problematice užívání návykových látek kolují. Myslím si, že dnešní dospívající mládež patří k nejzatracovanější generaci všech dob a proto jsem se dále věnovala tématu prevence užívání drog, prevenci drogové kriminality a popisu jednotlivých druhů prevence.

Část práce je také věnována historii užívání návykových látek a historii i současnosti drogové kriminality a jejímu zapadání do společnosti jako celku. Necht' každý člověk na tomto světě posoudí a určí, jestli lék - droga je úměrný nemoci, zda je horší, nebo jestli není sám jejím zásadním původcem. V poslední řadě jsem zmínila základ informace o drogové trestné činnosti, kdy drogová kriminalita je stejně geograficky rozložená jako kriminalita obecná. Nejvíce zjištěných drogových trestných činů je zjištěno v urbanizovaných oblastech.

Další, a to praktická část práce je věnována dotazníkovému šetření, díky kterému jsem zjišťovala páčání trestné činnosti studenty pod vlivem toxikomanie. Výzkumu se podrobilo celkem 213 žáků, z toho bylo 87 ženského pohlaví a 126 mužského pohlaví. V pubertálním období, kdy mladí jedinci dospívají, nastává totiž pro jejich rodiče velká životní zkouška. Před dospívajícími se otevírají nové obzory, mezi něž patří i drogy a alkohol. Na každého mladistvého jedince mají největší vliv nejbližší kamarádi a především rodina, která patří do úzké sociální skupiny jedince. Rodina nejvíce ovlivňuje žebříček hodnot dítěte a to i ty hodnoty, které později mohou vést ke kriminálnímu jednání. Přátelé mohou v horším případě tyto morálně pokřivené

hodnoty dál rozvíjet a také ještě hůř podporovat. Dítě nebo mladiství je v tomto případě velmi ovlivnitelný, protože příslušníci rodiny a přátelé jsou pro každého v tomto věku velkým vzorem. Zvláště by se neměla podceňovat situace v rodině, kde mají samotní rodiče problém s alkoholem nebo drogami. Myslím si, že děti žijící v těchto rodinách bývají často, jak už bylo řečeno, přetěžované, např. zastávají všechno to, co má dělat, ale nedělá jeden ze selhávajících rodičů. Velkou chybou rodičů je předčasně vyhánět děti z jejich dětství do světa mezi dospělé se nevyplácí, protože je ohrožen jejich zdravý psychický vývoj.

Provedeným výzkumem na středních školách jsem podle dotazovaných studentů dospěla k názoru, že prevence škodlivosti návykových látek a informovanost o možných důsledcích chování, jež je ovlivněné těmito návykovými a nelegálními látkami, byla dostačující k tomu, aby nepřekročili hranici k páčání trestných činů. I přesto musíme být opatrní v jejich zvědavosti v užívání návykových látek, skrz drogovou prevenci.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

Použitá literatura:

Andrew Tyler, Drogy v ulicích, Mýty-fakta-rady, Hodder and Stoughton Limited, London 1995,

Escobedo, Antonio. Historia elemental de las drogas – Stručné dějiny drog. 1996, s. 6, ISSN 80-7207-512-8

Hampfl. F., Paleček. J.: Farmakochemie, 1. vydání Vysoká škola vědecko-technologická v Praze, Praha 2002, ISBN 80-7080-495-5,

Plk. JUDr. Jan Chmelík a kolektiv, Drogová kriminalita, Praha 1999,

Karel Nešpor, Vaše děti a návykové látky, Praha 2001,

Kuchta, Josef a kol. Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: zvláštní část. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2009. 617 s. ISBN 978-80-7400-047-8.

Kuchta, Josef a kol. Věková hranice trestní odpovědnosti a kriminalita mládeže: závěrečná zpráva. 1 v. Brno: Masarykova univerzita, 2010. 204 s. ISBN 9788021053595. S. 8.

Štablová, Renata. Šíření drog a kriminalita v České republice v devadesátých letech. Bulletin Národní protidrogové centrály. 2001, roč. 7, č. 3. ISSN 1211-8834.

Trávníčková, Ivana. Drogová kriminalita – včera, dnes a zítra, Kriminalistika. 2001, roč. XXXIV, č. 4, s. 280 – 290, ISSN 1210-9150.

Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, nabývající účinnosti dnem 1. 1. 2012

Zoubková, Ivana. Kontrola Kriminality mládeže. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2002. 231 s. ISBN 80-86473-08-2.

Internetové zdroje:

<http://www.vychovakezdravi.cz/clanky/zavislosti.html>

<http://www.substitucni-lecba.cz/proc-zavislost-vznika>

<http://www.mvcr.cz/clanek/mimoradny-dotacni-program-prevence-drogove-kriminality-v-pohranici-v-roce-2013.aspx>

<http://drogy.doktorka.cz/jak-vznika-zavislost-alkoholu>

http://www.kurakovaplice.cz/koureni_cigaret/zdravi/nikotin-a-informace-o-nem/50-nikotin-zakladni-informace-o-nikotinu-a-jeho-ucinku-v-organismu.html

http://cs.wikipedia.org/wiki/Diethylamid_kyseliny_lysergov%C3%A9

<http://navykovelatky.cz/tanecni-drogy/extaze>

<http://rudolfkohoutek.blog.cz/0912/vliv-rodiny-na-rozvoj-osobnosti-cloveka>

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Ilona Lánová

Obor: Speciální pedagogika - vychovatelství

Forma studia: kombinované

Název práce: Vliv toxikomanie na páchání trestné činnosti mládeže

Rok: 2015

Počet stran textu bez příloh: 42

Celkový počet stran příloh: 11

Počet titulů českých použitých zdrojů: 9

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 2

Počet internetových zdrojů: 7

Počet ostatních zdrojů: 0

Vedoucí práce: PhDr. Zdeněk Moucha, CSc.